

KSČ – závodní organizace Státní statek Stříbro, provozovna Záchlumí

1958–1964

Inventář

EL NAD č.: 1281

AP č.: 491

Obsah

Úvod:

I. Vývoj původce archiválií.....	3
II. Vývoj a dějiny archivního fondu.....	5
III. Archivní charakteristika archivního fondu.....	5
IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu.....	6
V. Záznam o uspořádání archivního fondu a sestavení archivní pomůcky.....	6
Seznam použitých pramenů a literatury.....	7

Přílohy:

Příloha č. 1: Seznam použitých zkratk.....	8
Příloha č. 2: Seznam předsedů ZO KSČ Záchlumí v letech 1958–1964.....	9
Příloha č. 3: Struktura archivního fondu.....	10
Inventární seznam.....	11

Úvod

I. Vývoj původce archiválií

Původci archiválií jsou:

Místní organizace KSČ Záchlumí (1958–11. 9. 1960),
Závodní organizace KSČ Státní statek Stříbro, provozovna Záchlumí (12. 9. 1960–1966).

Komunistická strana Československa se po roce 1945 ve své činnosti řídila organizačními řády a počínaje rokem 1952, resp. 1954 stanovami. Podle těchto řádů a stanov existoval nejvyšší řídicí orgán Komunistické strany Československa (dále KSČ) – sjezd KSČ, resp. ústřední výbor, k jehož volbě docházelo na pravidelném sjezdu strany. Sjezd strany se konal jednou za čtyři roky (mimořádný sjezd KSČ svolával ústřední výbor ze své iniciativy či na žádost více než jedné třetiny základních organizací).

Ústřední výbor představoval nejvyšší orgán strany v období mezi sjezdy. Dozoroval a řídil veškerou činnost KSČ a jednotlivých členů. Staral se nejen o stranickou politiku, ale kontroloval taktéž hospodaření se stranickým majetkem. Schvaloval představitele strany na politické funkce a přímo je instruoval v jejich činnosti. Navrhoval vedoucí funkcionáře v ústředním měřítku a v krajích.

Krajskou organizaci tvořily všechny okresní organizace v hranicích kraje. Nejvyšším orgánem krajské organizace byla krajská konference, kterou svolával krajský výbor nejméně jednou za dva roky (mimořádnou konferenci svolával krajský nebo ústřední výbor z naléhavých důvodů či na žádost více než jedné třetiny okresních organizací kraje). Krajské konference se účastnili delegáti řádně volení na okresních konferencích.

Okresní organizaci utvářely všechny základní organizace (závodní, místní, atd.) v hranicích okresu. Nejvyšší orgán okresní organizace představovala okresní konference svolávaná okresním výborem jednou ročně, podle stanov z roku 1962 jednou za dva roky a od roku 1971 jedenkrát za dva až tři roky. Mimořádná okresní konference mohla být svolána po dohodě s krajským výborem a po schválení ústředním výborem. Při naléhavé potřebě, nebo na žádost více než jedné třetiny základních organizací, ji mohl svolat vyšší stranický orgán.

Základní organizace se dělily na organizace závodní a místní. Závodní a místní organizace (dále ZO) byly zakládány podle směrnic ústředního výboru v závodech, dopravních a obchodních organizacích, na státních statcích, ve strojních a traktorových stanicích, v jednotných zemědělských družstvech, úřadech, školách, institucích, v jednotkách ozbrojených sil, na vesnicích, ve městech apod., avšak pouze tam, kde působili nejméně tři členové (organizační řád 1949) nebo pět členů (stanovy 1962) strany. V podnicích, závodech a úřadech, kde se nalézal větší počet straníků, se utvářely ZO v dílnách, provozech, na stavbách a ve výrobních úsecích. Jednotlivé organizace pak na celozávodních stranických schůzích volily celozávodní či podnikový výbor. Obdobným způsobem mohly pracovat ZO o vyšším počtu členů, které se zpravidla dělily na tzv. dílčí organizace. Těmto dílčím organizacím posléze připadla možnost (na základě povolení okresního výboru) přijímat a vylučovat členy, ukládat stranické tresty, volit delegáty na konference a hospodařit podle rozpočtu. Každá z nově utvořených organizací musela být potvrzena okresním výborem.

Nejvyšší orgán základní organizace představovala členská schůze, která se svolávala nejméně jednou v měsíci. Na ustavující či výroční schůzi se volil výbor: předseda a dalších 7 – 10 členů (organizace nad 20 členů). Následně došlo k volbě dvou revizorů. Organizace do 20 členů měla

3 – 5 členný výbor, do pěti členů důvěrníka (organizační řád 1949), či počet členů stanovil OV a organizace do deseti členů volila výbor o třech členech nebo za podmínek stavených OV (stanovy 1962).

Výbor zvolil svého předsedu, který musel být nejméně tři roky členem strany, přičemž OV mohl udělit výjimku. Kontrolou nad hospodařením s finančními a ostatními prostředky byli pověřeni další dva až tři členové výboru. Kromě toho měli taktéž dohlížet na kontrolu při dodržování směrnic ústředního výboru KSČ a vedení členské evidence a stranické administrativy.

Výbor ZO KSČ především zajišťoval plnění usnesení členských schůzí a řídil veškerou práci stranické organizace mezi členskými schůzemi. O své činnosti a stavu organizace podával každý měsíc zprávu členské schůzi.

Kromě běžných často zaměnitelných názvů základní – závodní organizace, lze o téměř totožném stírání významu názvů organizací hovořit také v případě místních organizací, jejichž ekvivalent, zejména na venkově, představovaly vesnické či často nesprávně nazývané venkovské organizace. Co do funkce a významu se svým účelem prakticky shodovaly s organizacemi základními.

Přesné datum vzniku stranické organizace v Záchlumí nelze určit, neboť první dochované materiály této organizace pocházejí teprve ze sklonku března roku 1958. V obci tehdy existovala místní organizace KSČ Záchlumí. Ačkoliv jsou informace o činnosti této organizace v Záchlumí velice strohé, lze s jistotou prohlásit, že hlavní zájem činnosti stranické organizace se soustředil převážně na otázku zemědělské výroby. Kromě toho se tato organizace pokoušela dohlížet (skutečně jen sporadicky) na činnost funkcionářů MNV a výboru žen.

Dne 22. srpna 1960 se členové místní organizace přítomní na její schůzi dohodli na tom, že svoji činnost ukončí a přejdou do zastřešující závodní organizace při Státním statku ve Stříbře, pracoviště Záchlumí. Za čtyři dny po tomto rozhodnutí byla svolána další schůze, kde byly dořešeny výměny členských legitimací a zároveň proběhlo zhodnocení dosavadní činnosti. Těchto schůzí se účastnilo celkem 19 členů.

Volbou nového členského výboru začala další etapa části stranického života v Záchlumí. Ustavující schůze se konala 12. září 1960 a bylo jí přítomno pouhých 6 členů. Úbytek členské základny byl způsoben tím, že po ukončení činnosti místní organizace zůstali všichni členové KSČ v Záchlumí, kteří nepracovali v zemědělství, bez zastřešující mateřské organizace a přecházeli tedy jinam. Organizace v Záchlumí byla přejmenována na Závodní organizaci KSČ Státní statek Stříbro, provozovna Záchlumí, okres Tachov.

Byť se pro to v archivním fondu stranické organizace v Záchlumí nedochovaly archiválie, nejednalo se o transformaci poslední. Ještě do roku 1966 změnila organizace svůj název znovu. Posledním, úředně dochovaným názvem organizace v Záchlumí se stal: „Závodní organizace KSČ Státní statky Tachov, oborový podnik ústřední dílny Záchlumí, o. z.“. Předěle uvedenou transformaci je možné doložit z archivního fondu OV KSČ Tachov (EL NAD 576), kde jsou pod inv. č. 1616 uloženy části zápisů této organizace z let 1966–1976. Co do počtu členů představovala závodní organizace KSČ v Záchlumí poměrně skromný subjekt, který sdružoval maximálně 8 aktivních členů.

S ohledem na běžně vyznávanou praxi ve srovnatelných stranických organizacích v okrese se členové KSČ v Záchlumí setkávali v takřka pravidelných časových intervalech, a to jednou, častěji však dvakrát měsíčně.

Transformace organizace po roce 1960 proběhla hladce, aniž by se to negativně projevilo na jejím chodu či existenci. Stranická organizace v Záchlumí plnila posléze výhradně úkoly spojené

se zemědělskou výrobou. Mohla ovšem nadále, což také konala, promlouvat do politického dění v obci, neboť se například vyjadřovala ke kandidátům vybraným na post MNV v obci. Dále však její pravomoc nesahala.

Vzhledem k absenci archiválií z dalšího období nelze určit, jakým způsobem se organizace KSC v Záchlumí vyvíjela. Existovala však ještě v roce 1976 (viz výše).

II. Vývoj a dějiny archivního fondu

V průběhu inventarizace MNV Záchlumí v roce 2016 byla z fondu vytržena archiválie vzešlá z činnosti Základní organizace KSC Záchlumí, EL NAD 1281 (kniha zápisů ZO KSC z let 1958–1964) o rozsahu 0,01 bm.

Vzhledem k povaze dochovaného materiálu nelze prokázat, jaký (jestli vůbec) registraturní plán původce dodržoval.

III. Archivní charakteristika archivního fondu

V průběhu inventarizačních prací došlo ke správnému určení původců archiválií, změně názvu archivního fondu, úpravě evidenčních jednotek a metráže fondu na 0,04 bm. Zároveň bylo zjištěno, že v knize zápisů se nachází také další archiválie vzešlé z činnosti ZO KSC Záchlumí. Byly tedy řádně identifikovány a uloženy v samostatném kartonu.

Archivní fond v současnosti tvoří 1 úřední kniha a 1 karton z let 1958–1964 s celkovou metráží 0,04 bm.

Pro snazší přehlednost a orientaci v archivním fondu zvolil zpracovatel vlastní, jednoduché pořádací schéma. Archiválie byly rozříděny tematicky a dále chronologicky. Bylo provedeno rozdělení do dvou základních oddílů, kterým byly přiděleny číslice (1 – 2). Skupina s názvem 1 byla označena jako Materiály vzniklé z vlastní činnosti a skupina s názvem 2 Korespondence s nadřízenými orgány a ostatními organizacemi.

Archivní fond byl uspořádán a formální zpracování inventáře bylo provedeno dle Metodického pokynu ředitele SOA v Plzni pro zpracování archiválií a tvorbu archivních pomůcek čj. SOAP/006-0767/2010 ze dne 1. 4. 2010 s přihlédnutím k Metodickému návodu č. 1/2013 odboru archivní správy a spisové služby Ministerstva vnitra čj. MV-46913/AS-1/AS-2013 ze dne 17. 4. 2013. Zpracovatel zároveň přihlédl k Metodickému pokynu pro inventární zpracování fondů KSC ve Státním oblastním archivu v Plzni čj. SOAP/00-2073/05-01 ze dne 21. 8. 2005.

V archivním fondu ZO KSC Záchlumí nebylo provedeno vyřazení archiválií z evidence NAD z důvodu přehodnocení významu.

Jazykem zpracovaných archiválií je čeština.

Fyzický stav archiválií je dobrý.

Je evidentní, že se jedná pouze o zlomek původní agendy. Zatímco v archivním fondu OV KSC Stříbro se žádné archiválie z činnosti místní organizace v Záchlumí nenacházejí, v archivním fondu OV KSC Tachov EL NAD 576 se dochovaly zápisy z členských schůzí (inv. č. 1616 z let 1968–1976). Jedná se však pouze o několik útržkovitých záznamů, které informace o činnosti závodní organizace výrazným způsobem nerozšiřují. Jakákoliv další hlášení o pozdějších aktivitách a vývoji organizace se nedochovala.

IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu

Rozsah archivního fondu ZO KSČ Záchlumí je torzovitý a do činnosti a poměrů v organizaci v Záchlumí umožňuje nahlédnout pouze omezeně. Pouze kniha zápisů přináší informace, které věrně odrážejí stav organizace v obci.

V. Záznam o uspořádání archivního fondu a sestavení archivní pomůcky

Archivní fond uspořádal a pomůcku sestavil Miroslav Vetrák v prosinci 2017 ve Státním okresním archivu Tachov.

V Tachově, 13. srpna 2018

Bc. Miroslav Vetrák

Seznam použitých pramenů a literatury

I. Prameny

Archivní fond:

Státní okresní archiv Tachov, KSČ – okresní výbor Tachov, inv. č. 1616 ZO KSČ Státní statky Tachov, oborový podnik ústřední dílny Záchlumí, o. z. (zápisy z členských schůzí) 1966– 1976, kar 186.

Prameny tištěné:

Organizační řád Komunistické strany Československa vydaný ÚV KSČ, 1949.

Stanovy KSČ přijaté celostátní konferencí KSČ dne 18. prosince 1952 a schválené včetně změn X. sjezdem KSČ dne 15. ledna 1954.

Stanovy KSČ schválené XII. sjezdem KSČ dne 8. prosince 1962, doplněné a upravené XIII. sjezdem KSČ dne 4. června 1966 a XIV. sjezdem KSČ dne 29. května 1971.

II. Literatura

KOS, Zdeněk. *Zkratky, značky, akronymy*. Praha : Horizont, 1983.

Příloha č. 1: Seznam použitých zkratk

AP	archivní pomůcka
EL NAD	evidenční list Národního archivního dědictví
evid. jedn. č.	evidenční jednotka číslo
inv. č.	inventární číslo
kar	karton
KSČ	Komunistická strana Československa
MNV	místní národní výbor
OV	okresní výbor
o. z.	oborový závod
SOAP	Státní oblastní archiv v Plzni
ukn	úřední kniha
ZO	základní, závodní organizace

Příloha č. 2: Seznam předsedů ZO KSČ Záchlumí v letech 1958–1964

jméno předsedy	ve funkci od	ve funkci do
Jiří Barsa	před březnem 1958	leden 1960
Valentina Roskovská	leden 1960	únor 1961
Miloslav Mráz	únor 1961	nejméně do ledna 1964

Příloha č. 3: Struktura archivního fondu

1 Materiály vzniklé z vlastní činnosti

2 Korespondence s nadřízenými orgány a ostatními organizacemi

Inventární seznam

Inv. č.	Obsah	Časový rozsah	Evid. jedn. č.
1 Materiály vzniklé z vlastní činnosti			
1	Kniha zápisů ze zasedání ZO KSC	1958–1964	ukn 1
2	Prezenční listina	1963	kar 1
3	Zpráva o činnosti organizace	1961	kar 1
2 Korespondence s nadřízenými orgány a ostatními organizacemi			
4	Dopis od Československých státních statků ve Stříbře ve věci „zvodňování“ mléka zaměstnanci v Záchlumí	1962	kar 1

Název archivní pomůcky:	KSČ – závodní organizace Státní statek Stříbro, provozovna Záchlumí
Značka archivního fondu:	ZO KSČ Záchlumí
Časové rozmezí:	1958–1964
Počet evidenčních jednotek:	2 (1 úřední kniha, 1 karton)
Počet inventárních jednotek:	4
Rozsah v bm:	0,04
Stav ke dni:	13. srpna 2018
Zpracovatel archivního fondu:	Bc. Miroslav Vetrák
Zpracovatel archivní pomůcky:	Bc. Miroslav Vetrák
Počet stran:	13
Počet exemplářů:	5
Pomůcku schválil:	Mgr. Jan Edl dne 13. 08. 2018 čj. SOAP/090-0354/2018